

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

О.В. Мочула, Г.П. Яріш

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Робочий зошит

4 клас

До підручника Грущинської І.В.

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією
з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 502.2(075.2)
ББК 20.18я71
М 74

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Гладюк Т.В.
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Походжай Н.Я.

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією
з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України
(лист ІМЗО від 12.10.2015 р. № 2.1/12-Г-26)*

О.В. Мочула

М 74 Природознавство : робочий зошит : 4 кл. : до підручника Грущинської І.В. / О.В. Мочула, Г.П. Яріш. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2018. — 80 с.

Зошит з природознавства відповідає оновленій навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та доповнює підручник «Природознавство. 4 клас» (авт. Грущинська І.В.).

Посібник містить вправи для самостійної роботи, завдання проблемного та пошукового характеру, дослідницькі практикуми, міні-проекти. Пропоновані завдання сприятимуть формуванню в учнів уявлення про цілісність природи та вихованню гуманної, творчої особистості, здатної екологічно мислити і дбайливо ставитися до природи.

Для учнів 4-го класу.

УДК 502.2(075.2)
ББК 20.18я71

* Відповідно до вимог оновленої програми МОН України теми, подані на с. 3, с. 22–23, с. 72–76, не розглядати.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ВСТУП

ЗУСТРІЧ 1. Чому людина не може існувати без природи?

1. Продовж речення.

Довкілля людини — це _____

Природні багатства — це _____

Людина та природа — _____

---

2. Познач правильні твердження.

- Між людиною та природою існує тісний взаємозв'язок.
- Окрема людина може жити у безповітряному просторі без спеціального спорядження.
- Повсякденне життя людини неможливе без води.
- Всі планети складаються не з твердих, а з газоподібних речовин.
- Рослинне оточення створює життєве середовище для людини й тварин.
- Довкілля людини — це лише природа.
- Існування природи є найважливішою умовою виживання людства.

ТЕМА 1. ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

ЗУСТРІЧ 2. Як і чому людство змінювало свої уявлення про Всесвіт?

1. Розташуй правильно букви. Склади і запиши утворені речення.

вніДа дилю лижавва, що ляЗем рознаваташо в цетрін свіВсету.

домЗго еніуч ведоли, ощ мляЗе — ляскута, а в трицен нячСоної мистеси буваєрепе цеСон.

---

2. З'єднай стрілками назви народів та їхні погляди на Землю і Всесвіт.

Давні
українці

Сонце щодня об'їжджає Землю на колісниці.

Давні греки

Земля є центром Всесвіту.

Стародавні
індійці

Земля лежить на спинах трьох слонів, слони стоять на черепасі, яка плаває в океані.

Давні
єгиптяни

Земля плоска, непорушна й зусібіч оточена водою.

ЗУСТРІЧ 3. Чому нашу систему назвали Сонячною?

1. Відгадай загадку. Слово-відгадку запиши.

Хто однаково всіх любить,
всіх однаково голубить.
Кожний скоса тільки гляне,
а обняти не дістане.

---

2. Вкажи правильні твердження.

- Сонце — величезна розпечена газова куля.
- Сонце — найбільша планета.
- Усі тіла Сонячної системи рухаються навколо Сонця.
- Усі тіла Сонячної системи рухаються навколо Землі.
- Без Сонця можливе життя на планеті.
- Сонце — джерело енергії.

3. Продовж речення, скориставшись словами для довідки.

Сонячна система — це _____

Слова для довідки: Сонце, планети, супутники планет, астероїди, комети, метеорити.

4. Пригадай і запиши прислів'я або вірш про Сонце.

ЗУСТРІЧ 4. Які космічні «сусіди» та «гості» є у планети Земля?

1. Продовж речення.

Сонячна система складається _____

Малими тілами Сонячної системи є _____

---

2. Порівняй планети і зорі. Що в них спільного? Чим вони від- різняються? Заповни таблицю.

Подібне

Відмінне

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

ЗУСТРІЧ 5. У чому неповторність планети Земля та її природного супутника Місяця?

1. Продовж речення.

Земля — це _____

Місяць — це _____

2. Вкажи правильні твердження.

- Земля — друга за відстанню від Сонця планета.
- Супутник — небесне тіло, що обертається навколо планети.
- Місяць світить відбитим світлом Сонця.
- Місяць — природний супутник Землі.
- Місяць — єдине космічне тіло, на якому побувала людина.
- На Місяці існує життя.

3. Розглянь малюнки. Запиши назви зображення фаз Місяця.

4. Подумай! Чому неможливо побачити із Землі інший бік Місяця? Міркування запиши.

ЗУСТРІЧ 6. Чому на Землі відбувається зміна дня і ночі?

1. Прочитай і відгадай загадку. Слово-відгадку запиши.

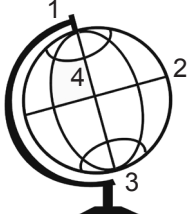
Один за одним стороною
мирно ходять брат з сестрою.

Братик каже: «Час вставати».
А сестра нас кличе спати.

---

2. Розглянь зображення глобуса. Підпиши, що на ньому позначено цифрами.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

3. Продовж речення.

День і ніч буває тому, що _____

ЗУСТРІЧ 7. Чому на Землі змінюються пори року?

1. Продовж речення, вибравши правильний варіант відповіді.

• Земною орбітою називається шлях, по якому вона обертається навколо ... .

Сонця;   Місяця;   Марса.

• Вісь Землі є ... .

вертикальною;   горизонтальною;
 кривою.

• Повний оберт навколо Сонця Земля робить за ... .

365 днів;   368 днів;   362 дні.

• Літо в північній півкулі настає, коли Земля до Сонця повернута ... .

- екватором; південною півкулею;
 північною півкулею.

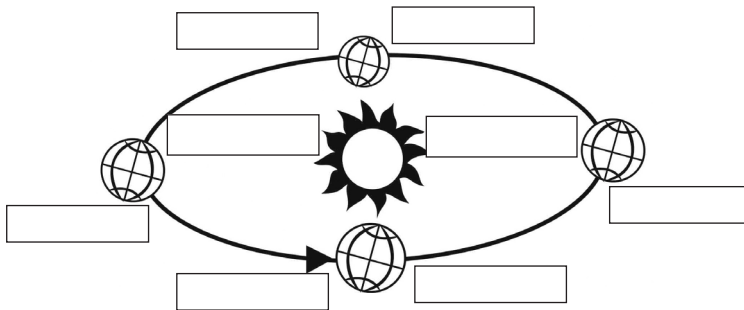
• Коли в північній півкулі літо, то в південній півкулі — ... .

- весна; літо; зима.

• Коли обидві півкулі повернуті до Сонця однаково, то ... .

- у північній півкулі літо змінюється на осінь, а у південній півкулі — зима на літо;
 у північній півкулі літо змінюється на осінь, а у південній півкулі — зима на весну;
 у північній півкулі літо змінюється на весну, а у південній півкулі — зима на осінь.

2. Запиши на схемі назви пір року і продовж речення.

Зміна пір року на Землі відбувається завдяки _____
